

NAŠA MOČ

Celoletna naročnina znaša K 12.—
polletna " " " 6.—
četrletna " " " 3.—

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Uredništvo in upravnishvo se nahaja
v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna
Oglasi se sprejemajo po dogovoru

Ob našem prazniku!

Prihajate!

Prihajate, delavci, izpod zemlje, iz tovarn in od dela v prirodi. Z vami prihajajo vaši somišljeniki, prijatelji.

Zapuščate rudnik, kjer se ne vidi dan, kjer vam sama misel sveti in vam govori, da ste tudi vi nekaj drugega ko rjava, siva in črna ruda, katero krhate, kopljete, izvažate, prepeljujete. Za danes naj počiva vaše delo, da se preseli vaš duh na svetle višave delavskega tabora na razgovor, na pogovor, na skupno odločitev.

V tovarnah danes ne puhti dim, se ne vrte stroji, počiva delo, ker se vi zbirate v skupen zbor, v eno zavedno misel, v eno voljo in eno moč.

V gozdovih ste odložili sekuro, poljsko orodje naj čaka do jutri, zdravane ceste se poslavljajo za en dan od cestarjev, železnične proge oskrbe za danes vaši tovariši, ker danes je vaš šmarogorski tabor, petindvajsetletni jubilej. Pozdravljeni!

Ob pomembnem času prihajate na izredno goro vaših spominov? To je tisti čas, ko prihajajo k vam praševati od štirih strani sveta, kakšni da bodo prihodnji časi v tej državi in na njenih mejah.

Čase, človeške čase, delajo ljudje. Velik del teh bitij, ki jim pravimo ljudje, je danes v delavskem taboru in ta tabor, delavski zbor, je danes odvisen ne od tuje, ampak od svoje volje. Zato je odločitev delavskih vrst v delavskih rokah. Lice zemlje je lahko drugačno, če je človek drugačen, in človek je danes med delavci.

Človeka dela mišljenje. Mišljenje je rodilo kapitalizem, militarizem, imperializem. To mišljenje je zamenjavalo človeka za premož, za železo, za cinober, za čašo vina, za trenutek mesene omotice...

Je pa še drugo mišljenje, ki človeka bolj ceni ko ves svet. Da, mišljenje, ki raje da lastno telo ko človeka, mišljenje versko.

Mišljenje ustvarja srca. Kamenita, živalska in hinavska, ali pa tudi plemenita, ljubeča in iskrena srca.

Kar je bilo prej med gornjimi vladajočimi izvoljenci, to se seli danes med delavske ljudi in deli njihova srca in njihove

duše, tako da se zbirajo duše onih na Marjini gori, na božji višavi, drugih srca pa na hladnem kamenu, na opojnem sodu in na nekdanji hiši — prodajalni človeškega mesa.

Misli nekdanjih vaših zatirateljev hodijo danes k vam, se vam klanjajo in pravijo: Bodite nam podobni! Navežite tudi vi srca na kamen, na rudo, na zemljo. Ustvarite tudi vi kamenite čase! ... Zopet druge misli vaših tlačiteljev se vam ponujajo in govore: Pijte tudi vi veselje na račun človeškega življenja. Kaj vam mar, če drugi nimajo, da imate le vi, da imaš le ti... Pa še tretje misli nekdanjih vaših valpetov se vsedajo pred vaše oči in govore: Delavci, ne bodite resnični. Tudi mi nismo bili resnični, pa nam je dobro šlo. Pomagajte, da bo tudi v bodoče ves svet maskiran ko igralci na gledališkem odru.

Delavci, ali veste, kaj pomeni vse to? To prihajanje misli od večera in jutra? Ti vaši tabori in nastopi?

To pomeni, da je prišel dan vaše samoodločbe, na katero bodo sezidani bodoči vekovi. Z vašo odločitvijo se odločujejo časi na zemlji.

Iz jasnine plava k vam božji dih in vi spejete k njemu. V duši svetloba, v srcu ljubezen, ki je ni sram dneva, to je znak tega sestanka.

Delavci, kadar posije na hladno zemljo solnce z neba, se razveseli narava. Če stopijo vmes viharji in črne teme, lomijo treski najgorša drevesa in najlepše lice nima za te več vrednosti.

Delavci, naj med nebom in med vami ne bo zaves, ampak eno življenje od neba do zemlje.

V tem znamenju pozdravljeni, bratje, in ve, delavke-sestre, in vsi vaši prijatelji!

Da se ne pozabi!

Naše zahteve ne smejo utihniti. Izpolniti se morajo. Vsak delavec mora vedeti, kaj hočemo. Naši zbori in sestanki morajo ponavljati naše želje, dokler ne

preidejo v dejansko družabno življenje. Srca nam prenove nazori in iz src pride volja za dejanja po nazorih.

Ponovimo ob tej priliki:

NAŠE ZAHTEVE.

Ureditev temeljne plače.

Obvezno socialno zavarovanje delavskih stanov za starost in onemoglost.

Miše z vrhom za delavske družine proti zmernemu mesečnemu vračevanju.

Brezplačnega zdravnika za delavske družine.

Odločilen vpliv staršev na ljudsko šolo.

Javno jamstvo za osebno in organizacijsko svobodo.

Državno stanovsko zastopstvo delavskih stanov.

Državno ščitenje vseh vrst ljudskega združništva.

V SPLOŠNEM PA:

Vzajemno razmerje med ljudmi in med stanovi:

Da se odstrani kapitalistično državo in liberalnokapitalistični družabni red.

Da se vpelje socialno pravični družabni red, ki varuje človekovo osebnost pred državnim nasiljem in družbo pred nasiljem posameznika.

Da se odpravi vsak politični tiranizem.

Da se odpravi vsak strankarski terorizem.

Da časopisi in ljudski govorniki osvetlujejo dan za dnem pogubni značaj Marksovega socializma in Bakuninovega komunizma in

uvajajo duha socialne pravičnosti in socialne ljubezni,

kážejo zvezo med vero, moralo in državnim blagostanjem,

delajo na to, da odpadniki od krščanstva ne bodo določevali katoličanom razmer, se vtikati v njih družine, zakon, vzgojo ter celo v pokopališča,

delajo na to, da se združijo vsi stanovi na pomoč delavskemu proletarijatu, tako da bo mogel vsak delavec pošteno preživeti sebe in družino in vzgojiti otroke.

Delavski tabor.

SPORED:

pridružen ob praznovanju petindvajsetletnice slov. krščansko-socialnega delavstva 14. in 15. junija 1919.

SOBOTA 14. ROŽNIKA 1919.

je namenjena spominu rajnih somišljenikov, posebno dr. Kreku. V ta namen bo ob 6. uri zjutraj sv. maša za vse rajne člane in za očeta, rajnega dr. Kreka v župni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. Sv. mašo daruje član nadzorstva J. S. Z. gosp. župnik Barle; na koru poje pevski zbor »Ljubljane«.

Ob 6. uri zvečer poklonitev na grobu dr. Kreka na pokopališču pri Sv. Križu, kjer se zberejo vsi zastopniki družtev in korporacij. — Orli tvorijo častno stražo. Govor, petje, molitev.

Zvečer ob 10. uri v »Ljudskem domu«.

SLAVNOSTNA PREDSTAVA.

»Ljudski oder« vprizori Ksaver Meškovo trodejanko: »Na smrt obsojeni?« Vstopnice se dobijo od danes naprej v pisarni Jugoslovanske Strokovne Zveze (Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje) od 8. do 12. ure dopoldne in od 1. do 6. ure popoldne ter od 6. do 8. ure zvečer v pisarni Ljudskega odra v Ljudskem domu.

NEDELJA 15. ROŽNIKA 1919.

Vse se vrši na Šmarni gori in pri Ziberty pod Šmarno goro. Skupine in posetniki prihajajo posamezno. Pričetek za vse ob pol 9. uri zjutraj s slovesnim cerkvenim opravilom. Ob 10. uri L. slovesni ljudski tabor pred cerkvijo. Nastopijo razni govorniki; med drugimi sta povabljena ministri Jože Gostinčar in dr. Anton Korošec.

Po končanem taboru izvanredni občni zbor Jugoslovanske Strokovne Zveze v mežnariji, I. nadstropje.

Popoldne ob 1/2. uri pričetek II. slavnostnega ljudskega tabora pri Ziberty pod Goro in vmes ljudska zabava, kjer je preskrbljeno za godbo, petje, šaljivo pošto itd.

Zvečer odhod v št. Vid k posameznim vlakom.

Opomba: Jest naj prinese vsak kolikor mogoče seboj, da ne bo nepotrebnih izdatkov. Na izkaz o istovetnosti se opozarja. Na vseh prireditvah se bo razprodajala slavnostna številka »Naše Moči« in razglednice s sliko dr. Kreka in Gostinčarja. Kakor zavedni člani bodite na te majhne izdatke pripravljeni.

Slavnost poseti približno 50 članov z zastavo iz Hrvaškega, Orli, vsa krščansko-socialna politična in izobraževalna društva, »Ljudski oder«, Pevska Zveza »Ljubljana«, akademiki, starešinstvo, »Sveta vojska«, godba, tamburaši itd. itd.

Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.

Skupine! Pozor! Člani!

Jugoslovanska Strokovna Zveza izda o priliki srebrnega delavskega jubileja

SLAVNOSTNI SPIS

ob petindvajsetletnici slov. kršč. socialnega gibanja.

Zaradi tiskarskih težkoč stane izvod slavnostnega spisa 2 K, ne pa 1 K, kakor se je poročalo.

Poleg tega izda še razglednice z dr. Krekovo in Gostinčarjevo sliko.

Naročite slavnostni spis nemudoma, ker povpraševanje po njem je zelo veliko.

Pozdravi delavskemu taboru.

»Sveta vojska« Jugoslovanski Strokovni Zvezi.

Na povabilo, ki nas z njim pozivate, da naj se udeležimo slavlja srebrnega jubileja slov. krščansko-socialnega delavstva, sporočamo, da nam je to v prijetno iznenadenje in veselje. »Sveta vojska« je bila vedno odločna zagovornica delavskih zahtev in pravic in je stala na njihovi strani. Najboljši dokaz za to je njeno delo v pobijanju alkoholizma, največjega socialnega zla za delavstvo, kakor za vse ljudstvo. Brez precizne, kakor jo zahtevamo mi in se zanj bojimo, tudi vse druge ne bodo dosegle svojega namena, naj si so še tako dobro zasnovane in utemeljene.

Zato pa prosimo vodstvo, kakor tudi vse krščansko-socialno delavstvo, da se ob svoji 25 letnici zavzame med svojimi člani in med ljudstvom sploh, tudi za našo panogo socialnega dela, ter ga kolikor mogoče podpira in razširja.

Obenem naznanjamo, da se vseh pridružen ob praznovanju 25 letnice udeležijo »Sveta vojska« po svojem zastopniku.

Sv. Jurij v Slovenskih goricah.

Posljemo zastopnika, da tudi nam ponese zrnja in ogenj navdušenja za našo sveto stvar, ki bo vladala na Šmarni gori dne 15. junija. Naše molitve so Vam zagotovljene.

Za vsa naša društva z Jugoslovanskim krščanskodružabnim pozdravom

Josip Rehar.

Ptuj.

Želimo obilo uspeha in božjega blagoslova k vsem ukrepom, ki jih bodele sklenili na Šmarni gori.

Jugoslovanski krščanskodružabni pozdrav za »Orla« in »Bralno društvo« v Ptuj

Rautočar.

Lokvica pri Metliki.

Želimo obilo uspeha.

Slov. kat. izobraževalno društvo.

Podnart.

Pokojnega dr. Kreka se bomo 14. t. m. tu pri sv. maši spominjali. Želimo najlepšega uspeha. Bog blagoslovi še naprej dr. Krekovo delo.

Slov. kat. izobraževalno društvo.

Sv. Križ pri Litiji.

Obilo blagoslova tudi za bodočnost bodedo prosili Boga na dan 15. junija.

Tomazin, kaplan.

Sv. Križ-Rogaška Slatina.

Posiljamo iskrene pozdrave ter želimo najlepših uspehov. On Sam, ki je prvi in največji delavec, ki je naredil nebo in zemljo iz nič, naj blagoslovi, vodi in osrečuje naše delavstvo! Marija prosí za nas!

Martin Aušič, kaplan.

Jesenice.

Sprejmite iskrene pozdrave! Slavnosti se udeležimo s celo godbo.

Skupina Sava-Jesenice.

Ljubljana.

Sporočamo, da oskrbimo petje pri Krekovi zadušnici, na grobu in na Šmarni gori.

Pevska Zveza »Ljubljana«.

Politika.

Vplivi na socialno življenje.

V vasi je bilo, ravno preden jo je liberalizem obližnil. Vas leži sto in deset kilometrov od Ljubljane. V vasi sta živila živinozdravnik in trgovec. Živinozdravnik je ob petkih meso jedel in trgovec je hodil v cerkev samo za Božič in na Veliko nedeljo. Ta dva ljudje niso šli med se. Na družabno-socialno življenje nista imela dva nobenega vpliva. Ljudje so hodili sicer v prodajalno, če je zmanjkalo soli, in k živinozdravniku, če je zbolela krava. Ko je bilo delo končano, so imeli z njima toliko zveze, ko s plugom, kadar so njive zorali. Življenje v njunih hišah niso posnemali in o notranjih njunih hišnih razmerah niso govorili. Skratka: ljudsko življenje je obadva izključilo iz svojega toka in razvoja.

Ne rečem pa, da so bili sicer vsi vaščani popolnoma enaki po srcu in premoženju. Bili so v marsičem različni. Nekateri so bili posestniki — kmetje. Pri tej in oni hiši so imeli hlapca, dekle. Vmes so živeli v malih hišicah dninarji, dninarice. Na tem in onem kraju vasi so obrtovali vaški obrtniki: krojač, čevljar, kolar, mizar, tkalec. Nekateri so bili bolj prepirljivi, drugi manj, nekatere ženske bolj jezične, druge manj, nekateri otroci bolj poredni, drugi manj, vendar vsi so imeli nekaj skupnega, kar je bilo zanje vse samo po sebi umevno — družilo jih je eno temeljno naziranje o svetu in življenju in kar se je kmalu v dejanju v praksi pokazalo tudi naziranje o socialnem življenju.

Živeli so sicer v vasi gospodarji in gospodinje, hlapci in dekleta, dninarji in dninarice, ali tvoj ugled v tej vasi ni bil nič večji, ali si bil gospodar ali hlapec, dninar ali dekla. Gospodar ni hlapca nikdar imenoval hlapec, ampak klical ga je po imenu in hlapec je gospodarja istofako klical po imenu. Če je bil hlapec starejši, ga je gospodar vikal; če je bil gospodar starejši, ga je hlapec vikal, drugače pa sta se tikala. Starejšo dekle so nazivali otroci teto; med teto, ki je služila in med teto, ki je bila posestnica, ni bilo za otroke nobene razlike, ker tudi mati ni nikdar pokazala kake razlike, in če otroci niso ubogali tete, ki je služila, je bilo ravno tako, kakor bi ne bili ubogali matere. Teti dninarici so nosili ob praznikih in takih časih, ko ni bilo dela, jedi in darove, ki jih ji je mati poslala, ker »storijo teta dobro hiši« ob času, ko je polno dela. Spoštovanje do dni-

narjev je bilo tem večje, ker je prišla ob dnevih, ko so delali, boljše jed na mizo.

V to družabno življenje, ki se je v tej vasi samo po sebi razumelo, je prišla nenadoma neka sprememba. Lojzetovi so imeli hišo pri vhodu v vas. Vdova, nekaj časa krčmarica, se je v drugo omožila. Hišo so prebelili na novo. Zunanje lice je kazalo okrašene vogale. Dozidali so kuhinjo in gornjo sobo. To še ni bilo nič slabega, zakaj tudi drugi so napredovali s časom. Nova frčada na hiši ali večja okna v izbi — to je bilo umljivo, saj se je hvala Bogu šip in zidarja lažje dobilo.

Nekaj drugega jih je vznemirilo. Pri Lojzetovih sta bila oba v isti vasi doma, zato so ju vezale iste postave ko druge. Nekega dne pa so vrgli pri Lojzetovih socialno postavlo iz hiše. Po vasi je zašumelo: »Pri Lojzetovih imajo ločeno hrano.« To se pravi: Gospodar in gospodinja jesta posebej in imata drugačno, boljše hrano kot ostala družina. Pri hiši je prebival star sorodnik. Prištet je bil ko negospodar-delavec med družino. Dninarji in dninarice, ki so prišle delat k hiši, so bile istofako zastopljene med družino, zakaj nekaj drugega je bilo v hiši gospodar in gospodinja kot pa dninar, dninarica. To je nekaj manj.

Nenavadni občut je preletel vso vas. »Pri mojem očetu nismo nikdar tega delali,« je dejala gospodinja v bližnji sosednji hiši. »Saj še pri Janezovih nimajo posebne hrane, čeprav premorejo trikrat toliko,« so govorile dninarice med seboj in tudi posestnikov hčere na polju. Hlapec je odpovedal pri Lojzetovih, čeprav mu niso zmanjšali plače, čez nekaj časa se dekla. Stari sorodnik, delavec pri hiši, je odšel na Hrvaško. Dninaric pri Lojzetovih niso mogli dobiti, češ da so že obljubile v to in to hišo. Rajše so imeli vsi drugod tudi slabšo dnino in skromnejšo hrano, kot pa bi kdo zastopljaval njih osebno in človeško vrednost kot na primer pri Lojzetovih. Dozdaj je bila taka postava v vasi, da je vzelo človeku ugled samo zlo delo. Zakaj bi ravno Lojzetovi spreminjali ta red!

Ali prepad med socialnim naziranjem Lojzetovih in onim ostalih vaščanov je bil resničen. Eden ali drugi bo moral spreminiti svoje nazore. — Kdo bo na vrhu? Bojko, ki so ga izvajali dninarji in dninarice, domači hlapci in dekleta napram Lojzetovim, so premagali Lojzetovi na drug način. Najeli so hlapca iz tujega kraja in deklo tudi od drugod. Dninarice so poklicali iz Vlaškega in tem se ni nič čudno zdelo, da so bile zastopljene pri jedi. Saj tudi niso vedele, kakšne so navade v tej vasi.

Lojzetov hlapec se je nosil vključ temu, da je bil bolj hlapec ko drugi, vendar tako, kot da bi bil nekaj več ko drugi. Ob nedeljah je kartal in cigare so mu zle bolj bahato iz žepa ko drugim. Mlajšemu rodu vaških fantov se je zdelo, da se Lojzetov v resnici postavlja za to, ker je pri Lojzetovih in tudi sami so želeli tako. Pa tudi vaškimi hčerkam se je zazdelo, da bi se bilo treba bolj živo napravljati tako kot se Lojzetova dekla. Socialno mišljenje se je preobračalo Lojzetovim v korist. Družabni red v Lojzetovi hiši ni bil več tako velik kamen spodlitke.

Na tisto dragoceno reč ni nobeden mislil, ne Lojzetovi ne ostali vaščani, da v hiši Lojzetovega družabnega reda ni več notranje vezi, ki bi spajala vse v eno telo, v eno družino, eprav se je pustil Lojzetov hlapec bolj grdo in surovo ozmerjati od svojega gospodarja ko drugi in čeprav je smela Lojzetova obkladati dekle s priimki in čeprav sta hlapec in dekla nagovarjala gospodarja in gospodinja na videz bolj spoštljivo ko drugod, v srcu ni bilo ne spoštovanja ne ljubezni. V srcu je bivalo zaničevanje in zavidenje. Drugod je ostala dekla pri hiši, ko sta gospodinjini poginili obe kravi in je ni terjala za nobeno plačilo in dninarice so prišle nesrečni ženi zastoj delat. Lojzetova dva uslužbenca bi se smejala, ko bi se njunima gospodarjema kaj takega pripetilo, da, še sama bi pomagala, da bi kaj poginilo. Najbolje, da bi gospodar in gospodinja.

Med mlajšim rodom so Lojzetovi kot rečeno dobivali somišljenikov; zato se je tudi razdelilo življenje po vasi. Premenilo se je naziranje in življenje. Nastajalo je novo razmerje, podobno onemu med gospodarjem in psom, podobno onemu v mestih, kjer imajo gospodo in hlapce — oboje v zaničevanem pomenu. Tla za socialni boj so bila v srcih pripravljena. Samo povoda je še trebalo. Na obeh straneh so se približali Lojzetovim pa tudi živinozdravnikovim in trgovcem.

Vendar čudo. Preden so ućakala opustošena sovražna srca izbruh sovražnosti, je prišla v vas nova prememba. Ustanovili so v vasi izobraževalno društvo. Rekli so, da na krščansko družabnih načelih. Ta načela so bila ravno nasprotna onim, ki so se razlezla iz Lojzetove hiše. Iz društvene doma je sililo življenje ko nekdaš v domači hiši in to življenje je presojalo človeka po njegovi vrlosti, ne po njegovih cigarah ali denarju. Dekla in domača hči sta zopet skupaj klečali pri obhajilni mizi in

premoženje, ki se je nabralo v posojilnici, so obračali v korist tistim, ki drugače niso mogli do dobrih razmer. Zopet so ljudje umevali evangelij: »Blagor usmiljenim...« in »gorje vam, ki se zdaj smejete...« in »kar storite kateremu mojih najmanjših bratov...« Drugod po svetu pa je divjala socialna revolucija.

Tedenski obzor.

Celovec so naše čete brez boja zasedle v petek, dne 6. t. m. Prebivalstvo je čete prijazno sprejelo. V mestu vlada red in mir.

V petek, dne 6. t. m., so podpisali končno veljavno premirje delegati SHS ter oni nemško-avstrijske republike. Podpisali so listino v Ljubljani. Jugoslovani zasedajo Rožek, Celovec in Velikovec, Nemcem ostane St. Vld, Feldkirchen in Beljak z železniško progo v Trbiž. Severno od jugoslovanskega ozemlja je v pogodbi ustanovljena do 10 km široka nevtralna cona. Tu se ne sme nahajati nemško-avstrijsko vojaštvo, prebivalstvo je popolnoma razoroženo. Nemška Avstrija plača vs škodo, ki so jo prizadele vojne operacije zasebnemu in javnemu imetju.

Slovensko Prekmurje ostane naše.

Prvi transport naših vojniških ujetnikov iz Italije je dospel. Vrnili so se 750 ujetnikov - invalidov. Vozili so se iz Verone preko Linca in Gradca v Zagreb celib osem dni.

Maribor — jugoslovanski. To novico sta prinesla dva francoska častnika. Maribor, Spilje, Radgona in železnica od Spilja do Radgone so naši. Dne 25. t. m. praznuje Maribor slovesno priklopitev k Jugoslaviji.

Koroški begunci so zahtevali popolno osvoboditev Koroške.

Reka — samostojna država. To vest je prinesla sifirana brzojavka dne 4. t. m. Reka z zaledjem, Sušakom, Bakrom in delom istre bo posbena država pod direktorijem dveh Italijanov, enega Jugoslovana, enega Mažara in enega reskega meščana. Na vse načine skušajo in trpinčijo naš narod. A mi vemo, da je Reka naša in naša mora ostati. Narodno predstavništvo in cela država je bila ob tej vesti zelo razburjena. Na binkoštno nedeljo in ponedeljek so se vršili protestni shodi proti krivični določitvi mej po celi Jugoslaviji.

Naše severne meje. V mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo je meja proti Jugoslaviji določena po nastopnih načelih: Meja bo šla od Kepe (severno od Dovjega) Osojsko jezero; dalje bi tvorile mejo dosedanje meje celovškega, šentvidskega in velikovškega glavarstva do višine Špika (Speikogel), severovzhodno od Svinca. Od tu bi šla meja proti jugovzhodu med St. Pavlom in Labudom do Kurjega vrha (na štajerski meji severno od Dravograda in vzhodno od Labuda). — Na štajerskem bo tvorila mejo po večini dosedanja demarkacijska črta. Od Radgone bo šla meja naravnost proti severu do Sv. Ane pri Gleichenbergu. Od tu pa dalje proti severovzhodu do St. Gotarda. Celo Prekmurje je jugoslovansko. — Na ta način bi dobili Celovec, Gospo Sveto, Velikovec, Labud, Dravograd, Maribor, St. Ilj. — Izgubili bi pa na Koroškem predvsem vso Ziljsko dolino z Beljakom, št. Pavel, Lučane, Spilje in Cmurjek. Tudi železnica iz Radgone v Spilje bi postala nemško-avstrijska.

Gospodstvo polje je torej naše. Na Gospodstvem polju stoji vojvodski prestol, kjer so v davnih časih vstoličevali slovenske vojvode.

Demobilizacija. V kratkem času se izvrši popolna demobilizacija tretjega poziva in sploh vseh vojakov, ki so stari 34 let.

Narodno predstavništvo je sprejelo tri mesečne (junij, julij, avgust) proračunske dvanajstine.

V Belgradu ima rešiti duhovno sodišče 1000 ločitev zakona.

V Ljubljani se je ustanovila pred par tedni »Samostojna kmetska stranka«. To stranko so ustanavljali razni mogotci, ki upajo, da bodo mogli nadvladati voljo ostalega ljudstva. Na ustanovnem občnem zboru se je govorilo in sejalo različno. Proti zagovornikom neodvisne Kmetke stranke se je obrnil zaveden in v Jugosl. kmetski zvezi organiziran kmet in župan iz Most Franc Karpe. On je vse trditve ustanoviteljev zavrnil, zato so ga pa tudi pošteno s pestmi obdelali.

Med Jugoslavijo in Čehoslovako se je podpisala gospodarska pogodba. Na uvoženo blago se bode pobirala carina po srbskem minimalnem carinskem tarifu. — Proti temu tarifu je ugovarjal v narodnem predstavništvu posl. Jug. kluba Sušnik. Carina je previsoka.

Italijani postajajo vedno nasilnejši v Dalmaciji in po drugih od njih zasedenih krajih.

Meje med Italijo in Jugoslavijo bodo baje pozneje določene. V Parizu se jim nič ne mudi, a naš narod v zasedenem ozemlju ječi in obupuje.

Med Jugoslavijo in Rumunijo se je sklenila pogodba gospodarskega pomena. Mi damo tja doli koruzo, slanine in tanin, ona da nam petrolej, bencin in pa strojno olje.

Srbsko-Bolgarske meje so določene. Meja se popravi ob Štrumici, da je zaščitena timoška železnica.

V Bački, Baranji in Banatu se je 12 tisoč vagonov sladkorne pese skvarilo, ker jo niso mogli radi pomanjkanja strojev hitro predelati. Bog ve, če je res?

Jugoslovanske ubežnike in izdajnike izročita Rumunija in Grška nam. Bolgarija še ni odgovorila.

Poštni promet iz Amerike v Slovenijo. Poroča se, da je poštni promet iz Amerike v Slovenijo zopet odprt. Pisma iz Amerike pridejo v Švico, iz Švice jih pripelje ekspresni vlak Pariz-Simplon-Ljubljana-Zagreb-Belgrad.

Ameriški Slovenci domovini. V Clevelandu so nabrali za potrebne Slovence 371 zabojev živeža, obleke, obuvala itd., katero blago je že odposlano v domovino. »Službene novice« objavljajo, da velja ena srebrna kovana krona en dinar.

Entente čete so pripravljene na pohod v Nemčijo.

V Franciji stavka do 500.000 delavcev. Stavka še narašča.

Mednarodni ženski kongres se je vršil te dni v Lyonu. Ženska delegacija je predložila mirovni konferenci svoje želje in sklepe kongresa.

J. S. Z.

Ljubljana. Iz Pollakove tovarne. Krščansko misleče delavstvo Pollakove tovarne se je organiziralo v Jugoslovanski Strokovni Zvezi. To pa ni bilo tovarišem nam nasprotno organizacije po volji in sklenili so na dveh posvetovanjih, da vržejo ven iz tovarne vse pri njih neorganizirane delavce. Stavili so nam ultimatum dne 3. t. m., da kdor ne bo pri njih organiziran do 10. t. m., ga isti dan vržejo iz tovarne. Naše delavke in delavci so se pa izjavili (razen samo par boječih), da se ne vdajo nobenemu nasilstvu, pa naj pride, kar hoče. A tovariši iz nasprotnega tabora se niso držali termina, ampak so že v petek hoteli pometati. To pometanje pa je preprečil g. Pollak sam, z izjavo, da on hoče imeti v svoji tovarni red in mir in da bode z nemirneži sam pomedel. — Mi se le vprašamo, kako to, da se morejo dobiti ljudje med delavci, ki hočejo če ne z lepa, pa z silo, da bi trbilo vse v njih rog. Ali nima ta organizacija nobene moči, da bi s takimi nemirneži tudi ona pomedla, saj ji niso v nobeno čast in korist. Če pa še sama goji to, potem hočemo pa mi pokazati, ali bodo imeli naši ljudje mir.

Skupina Kranj naznanja vsem udeležencem, kateri so se prijavili za na Šmarno goro, da se zbera zadnji čas do 5. ure jutraj pred Pollakovo tovarno. Točno ob 5. uri se vozovi odpeljejo in se ne bo čakalo na posameznike, ker drugače ne bomo do 9. ure na Šmarni gori. Če bo pa slabo vreme, pa na kolodvoru ob 6. uri. Narodnih noš se je priglasilo veliko, a tudi drugi se prosijo, da jo dobijo. Kateri gredo pa z vlakom se opozarjajo na legitimacije, da si jih pravočasno preskrbe in da se nam na Šmarni gori pridružijo.

Kranj. V četrtek dne 6. t. m. so bili odslovljeni pri stavbenem podjetju Razmann in Pick v Kranju trije delavci. V petek je prišel k poslovdju Skoku naš zastopnik iz Ljubljane ter se tam natančno informiral. Informacije je dobil pri delavcih. Pregledal je na mestu in našel, da vzrok opustitve ni bil utemeljen. V četrtek jutraj so delavci vozili z ročnimi vozički prodni pesek. Tir je bil moker in ker gre tir jako navzdol proti koncu, je zavora odjenjala, ali pa je delavcu pri zavori spodrnilo na mokrem tiru tako, da je voziček s silo butil v predstojeca dva vozička, izmed katerih je eden skočil iz tira in priletel kake tri metre nižje v potok Kokro. Delavci so takoj voziček izvlekli, vendar je delovodja Skok imenovane tri delavce takoj odslovil. V petek je po posredovanju delavskega zastopnika vse tri zopet sprejel v službo. Službo nastopijo v ponedeljek. Tu v tej zadevi pa tiči še drug tiček, kateremu bode dobro perutnice prističi.

Iz Kranja. Naša skupina si je ustanovila nov odsek, t. j. odsek stavbenih delavcev. Pristopili so vsi delavci podjetja Razmann in Pick, razen dveh k Jug. Strok. Zvezi. Uspeh organizacije se je takoj poznal, dasi ravno so se vmešavale nepoklicane roke vmes. Delavci tega podjetja so bili jako nizko plačani. Stavili so svoje zahteve za zvišanje plač in odpravo 10 urnega dela. Rok za odgovor je bil dan do 2. junija t. l. In res se zbera ta dan vsi delavci pred podjetjem, kjer se začno pogajati. Tamošnji delovodja Skok, ki je popolnoma pooblaščen od podjetnika v vsakem oziru, je skoval s predelavcem nekeke plače, katere je potem delavcem predložil. Delavci niso bili zadovoljni s temi plačami in so jih odklonili. Nato stavi Skok predlog, da če bodo delali do 10 ur na dan,

im da več. Res jim je ponudil zvišanje na 30% pod pogojem, da se bode deset ur delalo. Imel je pa že narejen račun. Vedel je, da dva še nista organizirana, hitro primakne tema dvema še 20% več, tako da sta imela 50% poviška. Ko sta delavca to videla (vedela sta že preje zato), sta takoj pričela ostale naganjati naj sprejmejo in podpišejo. Delavci pa, nevedši v takih rečeh, so šli in so podpisali. Šele ko so uvideli, kaj so napravili, so spoznali svojo veliko zmotu. — Nauk. Ker so bili delavci nevedši sami to pogajanje voditi, bi morali takoj skupini naznaniti, da se bodo vršila pogajanja. Skupina bi odposlala tja svojega zastopnika takoj. Ali pa naj bi delavci poklicali zastopnika centrala, kateri bi ta pogajanja vodil. Tako so si sami sebi prikrajšali povišek plače. Obenem se je pa pokazalo, kaj lahko stori neorganizirano delavstvo, ker se ono kot nedisciplinirano pusti od podjetnika pokupiti. Lahko se sedaj poslovdja Skok vsem v pest smeji, ko vidi, da ima pri sebi ljudi, kateri za par vinarjev svoje tovariše izdajo. Pika. Vsem prizadetim in drugim skupinam to v pojasnilo in svarilo.

Iz Krži pri Trzliču. Pred nekaj tedni se je tu ustanovila skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze. Na ustanovnem zboru je govoril načelnik tržiške skupine Vidic. Več delavk je prijavilo svoj pristop.

Iz Trzliča. Z zanimanjem beremo delavci svoje glasilo »Našo Moč«, ki nam vsak teden poda toliko zanimivega gradiva. Tudi naša moč raste. Število krščansko socialnega organiziranega delavstva narašča. Strah, ki je navdajal mnoge pred rdečim terorizmom je ponehal. Pripravljamo se, da nas pride kar največ na delavski tabor na Šmarno goro. — Čujemo, da se je ameriška komisija spomnila tudi našega delavskega trga in bo naklonila tudi našim otrokom pomoč v živilih. Veseli smo tega in hvaležni onim gospodom, ki so se potrudili v Ljubljani in opozorili gospodo na naš kraj.

Trzlič. Naši socialni demokratje pa znajo! Tako delajo kakor kaki priganjaci za cirkus: Le notri, le notri, namreč v naš konsum. Tu se dobi vse, in le tisti, ki bo pristopil k nam, ko poneha Voja zveza, bo deležen vseh dobrot. Tako lažejo in varajo ljudi. Mi pa kličemo: Le pamet in ne dajte se begati. Trgovina je svobodna. To, kar se bo dobilo v rdečem konsumu, bo dobiti tako v našem in pri drugih trgovcih. Enkrat ste nas osleparili za Vojo zvezo, ki je prodajala sladkor za drag denar prekupcem, dočim smo ga mi stradali, drugič se ne bomo dali ujeti. Časi vojne, ki je donesla raznim vojnim dobičkarjem, in med temi ni bilo malo socialnih demokratov, so minuli. Za denar bomo živili dobili povsod. Saj ravno rdeči konsum ni prodajal najceneje. Slabo blago smo morali zelo drago plačevati.

Organist.

Slabe plače organistov. Danes je na svetu tako. Predrzni kričijo in se derejo, da se ostali svet poslušanja naveliča ali pa se ustraši krika in vika in ustreže vsem zahtevam tistih, ki najglasneje zahtevajo. Znano pa je, da bi se morale plače urejevati in urediti pravično, ne po kriku in viku. Danes je navadna zahteva delavska, da znašaj plača po 15 do 30 kron na dan. Začudil pa se bo svet, če zasliši, da prihajajo tožbe iz organistovskih vrst, da imajo po 28, po 27, po 20 kron plače na mesec. Komu je to podobno v tej dragini? Niti enega rokava ne more kupiti s tem denarjem, in služiti bi moral tri leta, da bi kupil eno obleko. Kje pa so druge potreščine?

Veri vdani ljudje so tiho. Ali vse ima kvenih uslužbencev pošteno preživeti, cerkvenih uslužbencev pošteno preživeti, cerkva in verskih darov ni vredno. Seveda, vsega tudi ljudstvo ni krivo. Tudi ljudstvo trpi. Premoženje zgrnejo v svoje žepe ne zmerom najboljši. Ponekod vzdržujejo organiste cerkve, ponekod občine, ponekod ustanove. Kjer ne more domači kraj vzdrževati zadostno organista, bi se morala dobiti javna sredstva, ker, če javnosti ni mar za versko kulturo celokupnega ljudstva, kako ji bo mar za kako drugo pametno kulturo.

Vstop v Jugoslovansko Strokovno Zvezo. Podporno društvo organistov je imelo 4. junija občni zbor. Po žalostnih dejstvih gmotno izhira organistov so sklenili zborovalci, da se nasloni njihovo društvo na organizirane stroke delavskih stanov in da se vsi organisti brez izjeme včlanijo kot svoja stroka v Jugoslovanski Strokovni Zvezi.

Razlogi, ki so jih nagnili, da so storili ta korak, so ti-le:

Organist potrebuje varstva. Dostikrat zadostujejo spletke nekaj oseb in organistova eksistenca je ogrožena.

Organist, kot smo videli, ni zadosti preskrbljen. Navezan je na vse mogoče postranske zaslužke, tako da le premnogokrat ne more izpolnjevati svojega poklica vsled vsakojake raztresenosti in zaposlenosti. Pride pa kaj vmes — nesrečen slučaj — in organist je čez noč berač. Žup-

nik, h katerim se obrača organist po pomoč in kateri so tudi dolžni storiti za organiste, kar le morejo so obloženi vsak dan bolj vsled naraščajočih kulturnih potreb svojega ljudstva, njih dohodki pa ne rastejo po potrebah, ampak padajo. Organisti pa si morajo izvojevati zadovoljive dohodke, da preskrbe sebe, družinico in da za izredne nezgode, na primer za bolezen in starost, založe kak prihranek. Pomore jim naj strokovna organizacija.

Organist nima pokojnine. Jasno je, da tudi organist ne sme biti izročen v najbednejši dobi največji potrebi.

Sklep organistov. Na nasvet zastopnika Jugoslovanske Strokovne Zveze je skupina organistov oziroma njihovo podporno društvo sklenilo:

1. Določi naj se sistemizirana najmanjša temeljna plača, pod katero se ne sme nastaviti noben organist. Ta plača mora biti redna in ne navezana na slučaje.

2. Narede se koraki za zboljšanje organistovskih plač.

3. Poskrbi se organistom za pokojnino. Pojasnilo za vstop v Jugoslovansko Strokovno Zvezo. Ponatiskujemo poslovni red Jugoslovanske Strokovne Zveze.

POSLOVNI RED.

Prispevki.

Član podpiše pristopnico; če ne zna pisati, se podkriža in podpišeta se dve priči, ki morata biti že člana. Vstopnina znaša 1 K; najmanj za en teden mora plačati takoj.

Ko se sprejme, dobi poslovni red in člansko knjižico, podpisano od načelstva. Za novo knjižico mora plačati 25 vin.

Kdor se ne sprejme, se mu vrne vstopnina in plačani prispevek.

Vsak član si lahko izbere svoj razred, ki jih je pet: V I. se plačuje na teden po 25 vin., v II. 30 vin., v III. raz. 40 vin., v IV. 50 vin., v V. 70 vin.

Strokovni razred

VI. se plačuje na teden po 16 v. Tisti člani, ki plačujejo po 16 vin. na teden, se odrečejo podporni blagajni, kakor jo določa črka g § 3. društvenih pravil in ne veljajo za nje določila Poslovnega reda poglavja »Podporni red«. Gre jim pa pravica do vseh ostalih dobrot, ki jih nudi J. S. Z. osobito v strokovnem oziru in še posebno glede na pravno varstvo. Dobivati morajo Zvezno glasilo.

Podporni člani.

Podporni člani plačujejo najmanjši znesek (šest) kron na leto.

Vsaka skupina in plačilnica si od vsakega člana odšteje za svoje izdatke in morebitne nagrade po 4 v. na teden. Ta denar upravlja samostojna skupina oziroma zaupnik.

Prispevke plačujejo tudi podpiranci vsak teden za naprej v svoji skupini ali plačilnici; kjer ni ne skupine, ne plačilnice, dobe posamezniki za 24 vin. položnic za celo leto in plačujejo po njih za štiri tedne naprej naravnost na načelstvo.

Sezonski delavci (zidarji, poljedelci itd.) morajo plačevati od 16. marca do 15. septembra dvojne prispevke; potem si ohranijo vse pravice tudi od 16. septembra do 15. marca, ne da bi kaj plačevali.

Kdor se preseli iz svoje skupine ali plačilnice, se oglasi pri odboru, kjer se mu potrdi, da se je oglašil in da je svoje dolžnosti do »Zveze« izpolnil.

Ko se preseli drugam, se oglasi pri skupini ali pri zaupniku in tam plačuje; če je pa sam, pa sam odpošlja svoje prispevke.

Uprava.

Članske knjižice izgotavlja in pošilja načelstvo skupini, zaupniku oziroma posameznikom.

Vsak dohodek in izdatek se mora takoj zapisati v blagajnični dnevnik in v glavno knjižico ter potrditi v članski knjižici.

Blagajnik ali zaupnik mora vsak mesec skleniti račune, ki jih morajo pregledati in podpisati nadzorniki. Do 10. drugega mesca se morajo poslati računski sklepi načelstvu, koncem leta pa letni.

Vsaka skupina in plačilnica si od vsakega člana odšteje za svoje izdatke in morebitne nagrade po 2 vin. na teden. Ta denar upravlja samostojno skupina oziroma zaupnik.

Podpore deli načelstvo.

Denar se pošilja vsak mesec načelstvu, ali pa nalaga vsak teden v denarnih zavodih, ki jih določa načelstvo.

Podporni red.

Vse podpore se dele, kolikor je to po zvezinem premoženju mogoče. Ne morejo se pravno izsiliti od »Zveze«.

I. Bolniške podpore.

Vsak redni član, ki je vsled bolezni nezmožen za delo in zaslužek, ima pravico do bolniške podpore, če je že šest mesecev plačeval prispevke rednega člana in če tisti dan, ko zbolí, ni nad štiri tedne na dolgu. Pravice do podpore nima, če je sam kriv svoje bolezni zaradi pijančevanja ali ponočevanja. Porodnice, ki so tri četr

teta plačevale prispevke rednega člana in ki niso nad štiri tedne na dolgu, imajo pravico do podpore za en teden, dalje če zdravnik potrdi bolezen. Podpore se dele od osmega dne bolezni. Podpore se dele v enem poslovnem letu samo po sedem tednov. Znaša pa v I. razredu 50 vin., v II. 75 vin., v III. 1 K, v IV. 1 K 50 vin., v V. 2 kroni na dan.

Če se začne bolniška podpora zadnjih sedem tednov poslovnega leta, se šteje cela bolezen za to leto. Ako je bolnik plačeval zadnjih šest mesecev višje ali nižje prispevke nego takrat, ko je zbolel, se podpora izpremeni z ozirom na dobo, v kateri je kdo več ali manj plačeval, kakor to določa načelstvo. Bolnik se mora oglašiti najkasneje do 11. dne, odkar je zbolel, pri svoji plačilnici ali skupini, če ni nobene, naravnost pri »Zvezi«. Skupina ali zaupnik pa naznani zahtevo načelstvu. Pridejano mora biti zdravnikovo izpričevalo, za porodnico potrdilo babice. Če ni mogoče dobiti zdravniškega izpričevala, naj se prepiše naslov bolezni in dan, ko je član zbolel, z bolniškim listom tiste blagajne, pri kateri je bolnik zavarovan. Ta prepis mora biti po nadzorstvu potrjen. Nadzornik, zaupnik in odbor mora na to strogo paziti, da se podpora daje samo članom, ki imajo do nje pravico. V dvoumih slučajih odloča načelstvo. Kdor je po krivici dobil podporo, izgubi pravico do nje za 12 naslednjih mesecev in jo je dolžan v teku pol leta povrniti sicer izgubi pravico do podpore za daljnjih 12 mesecev.

II. Podpora brezposelnih.

Redni član, ki je šest mesecev plačeval redne prispevke in na dan, ko izgubi delo, ni nad štiri tedne dolžan, ima pravico do podpore za brezposelnost, če je prišel ob delo brez lastne krivde in dela drugod dobiti ne more, dasi ga sam pridno išče. Pravico do te podpore imajo tudi člani, ki so bili pri sprejemu nad 50 let stari. Podpora se daje, če traja brezposelnost nad osem dni, in znaša: v I. razredu 50 vin., v II. 75 vin., v III. 1 K, v IV. 1 K 50 vin., v V. 2 K na dan.

V enem poslovnem letu se plača enem članu kvečjemu sedem tednov. Kdor jo hoče imeti, se mora oglašiti takoj, ko izgubi delo, pri svoji skupini, če je pa ni, pri načelstvu. Izkazati se mora z delavsko knjižico ali z izpustnim izpričevalom delodajalca. Kdor se v štirih dneh s tem ne izkaže, izgubi vsako pravico do podpore. Zaupnik pošlje zahtevo za podporo vestno izpolnjeno in od nadzornika potrjeno z dokazi vred načelstvu. Podpisane se mora dvakrat na teden oglašiti pri zaupniku in vprašati za delo; če ne pride, se smatra, da je delo dobil. Podpora se izplačuje kvečjemu za en teden skupaj, in sicer ob nedeljah. Kjer ni skupine, naj podpiše in potrdi prošnjo za podporo farni urad, ali po dogovoru z načelstvom odbor kakega krščanskega socialnega društva. Če član, ki je brez dela, zbolí, potem dobi samo bolniško podporo. Ako je še brez dela, ko ozdravi, dobi podporo za brezposelnost do sedem tednov. Kdor je izgubil delo zaradi svojega delovanja v prosep »Zveze« dobi podporo takoj, četudi še ni šest mesecev v »Zvezi«. Kdor sprejme delo, kjer mu je »Zveza« prepovedala, izgubi podporo za naslednjih 12 mesecev. Podpora ob stavkah. Če je brezposelnost vsled stavke, se daje podpora po teh načelih: podpora se da le takrat, kadar sta se vsaj dve tretjini delavstva v tajnem glasovanju, in sicer dvakrat ne na en dan, izrekli za stavko in je načelstvo »Zveze« stavko odobrilo. Ob takem slučaju se mora ustanoviti krščansko-socialni stavkarski odbor, ki daje načelstvu vsa potrebna pojasnila. »Zvezino« načelstvo ima pravico razpisati v takem slučaju prostovoljne zbirke, pri katerih morajo odbori in predstojništva pomagati. Podpora določa načelstvo; pri tem se moro ozirati na rodbinske razmere. Deli se reno od osmega dne stavke. Ko se stavka konča, se mora vsaj v štirih tednih poslati najnatanejši račun o denarnem poslovanju s preostalim denarjem vred, ki ga načelstvo shrani za bodoče stavke. Ko načelstvo potrdi stavko, je dolžan krščansko-socialni stavkarski odbor delati vzaajemno in solidarno z drugimi delavci.

III. Podpora ob preseljevanju.

Če se redni član preseli z rodbino zato, ker nima dela, ali zato, ker nima zadostnega plačila, iz enega kraja v drugega, ima pravico do podpore, ki jo določa načelstvo. Podpora se deli, če se član preseli dalje nego 8 km in znaša podpora za 8 do 20 km 5 K; za vsak dalnji kilometer 10 vin.; kvečjemu 25 K. Podpora pri preseljevanju se da enem članu samo enkrat v letu, in sicer, če je šest mesecev redni član in če ni nad štiri tedne dolžan.

Prošnja za podporo mora obsegati kraj, odkod in kam se kdo preseli. Potrditi jo mora zaupnik skupine z nadzornikom, kjer ni skupine, pa farni urad. Podpora se podeli, ko se je načelstvu dokazalo, da se je dotičnik že preselil.

IV. Popotna podpora.

Redni član, ki išče dela v drugem kraju ali ki se podira na drug kraj na za-

gotovljeno delo, ima pravico do popolne podpore, če je že šest mesecev redno plačeval in če ni nad štiri tedne dolžan. Podpora znaša 2 vin. za kilometer in za vsak razred; kvečjemu dobi 25 K, in sicer enkrat v enem upravnem letu. Kdor se hoče potegniti zanj, naj si da napraviti od skupine, ali kjer je ni, od načelstva potni list in si da podpisati povsod, kjer se ustavi, od skupin ali od farnih uradov. Kdor pri tem zahteva tudi podpore za brezposelnost, ker je prišel ob delo brez svoje krivde, ima pravico do polovične podpore, ako se izkaže, da brez svoje krivde ni mogel dobiti dela.

V. Izredna podpora.

Načelstvo more v izredni potrebi dovoliti tudi izredno podporo, ki ne sme presegati v I. razredu 25 K, v II. razredu 37 K, v ostalih razredih 50 K. Prošnja mora biti pravilno potrjena in podpisana.

VI. Podpora za slučaj smrti.

Ako umrje kak redni član, potem ko je bil eno leto v »Zvezi«, je plačeval za podporo za slučaj smrti vsak mesec 10 vin. in ni bil nad štiri tedne dolžan, imajo njegovi ostali pravico do enkratne podpore, ki znaša pri upravičenih članih, če so za to podporo plačevali eno leto, znesek 40 K, in sicer do petega leta, od petega leta naprej pa znaša podpora za slučaj smrti 100 K. Podpora se izplača, ko se potrdi smrt načelstvu, možu ali ženi, pri samcih staršem, če pa teh ni, osebi, ki je nazadnje oskrbovala rajnika. Znesek 10 v. se mora poslati s prvim rednim tedenskim doneskom vsakega meseca načelstvu.

VII. Posredovanje dela.

»Zveza« posreduje zastoj delo za delodajalce in za delavce. V ta namen stopi v zvezo s krščansko-socialnimi ali izobraževalnimi društvi. Član, ki nima dela in dobiva podporo za brezposelnost, se mora zgledati pri zvezini posredovalnici. Tam, kjer je delavstvo v boju z delodajalci, se ne sme iskati delo. Kdor se tega ne drži, izgubi vsako pravico do podpore za brezposelnost. Zaupnik mora naznaniti tak prestop.

VIII. Pravno varstvo.

»Zveza« daje rednim članom, ki so pa 2 meseca plačevali in niso nad štiri tedne dolžni, v svoji osrednji pisarni v vseh zadevah, ki se tičejo delavskega razmerja in stanovanj, pravno varstvo. In ravno tako pri razhajenju časti, ako so bili člani napadeni zaradi svojega delovanja v prospeh »Zveze«. Pravni svet in pravno varstvo se daje brezplačno ustno, v društvenem glasilu ali pa pismeno. »Zveza« tudi naroči pravnega zastopnika, kadar je treba. Kdor želi pravnega varstva, mora svoje zadeve, potrjene po skupini ali po zaupniku, najmanjšeje razložiti načelstvu.

IX. Mladidelavci in delavke, vajenci in vajenke

se od 14. leta tudi sprejemajo v »Zvezo«. Prispevki se plačajo po 20 vin. na teden (vpisnina 50 vin.), zato dobe strokovni list, kadar se določi, in imajo pravico do vseh podpor v II. plačilnem razredu.

X. Strokovni list.

Vsak član »Strokovne zveze« dobi »Zvezino« glasilu, ki je določil načelstvo.

XI. »Zvezina« društva.

Z delavskimi in nepolitičnimi društvi sklene o pristopu »Zvezino« načelstvo pogodbo v zmislu II., drugi odstavek »Zvezinih« pravil.

Železničar.

POZOR ŽELEZNIČARJI!

V nedeljo po šmarogorskem taboru 22. junija priredi železnič. skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze izlet na Rožnik. Ob 8. uri bo skupna sv. maša za pokojne in žive člane. Po sv. maši se sestanijo člani k razgovoru na Gornjem Rožniku. — Udeležite se gotovo! Ne pozabite! — Vabljeni so k izletu vsi naši prijatelji, posebno vse ljubljanske skupine Jugoslovanske Strokovne Zveze. V slučaju slabega vremena se vrši izlet nedeljo pozneje.

Izvanrednega občnega zbora J. S. Z. na Šmarni gori se udeležijo štirje delegati.

Delavsko pravo.

OKROŽNICA IZ LETA 1891.

Razlike v državi.

Vsi državljani morajo delovati za skupni blagor. Izjeme ni za nobenega. Naj vsak dobi svoj del od blagostanja na svojski način. Na isti in enak način ne more vsak biti deležen. Naj vladajo državo kakorkoli, vedno bodo med državljani različni poklici. Brez te razlike ni države in si je misliti ni mogoče.

Popolnoma nujno je, da se nekateri na primer pečajo z državnimi opravili, delajo postave, sodijo pravico in vodijo s svojim svetom in veljavo upravo in voj-

ske. Vsak vidi, da ti morajo zavzemati prva mesta. Vsak narod jih smatra za prve. To pa zato, ker njihovo delo najbolj neposredno in najbolj odločno koristi državi.

Drugi državljani pa koristijo državi na drug način in z drugimi opravki. Veliko dobro store občni koristi tudi, čeprav manj naravnost. Res je, da socialno dobro raste s tem, da postajajo ljudje boljši in da mora zato sloneti predvsem na kreposti. Pa pri vsem tem mora dobro urejena država skrbeti za zemeljske blaghe, »katerih raba je potrebna za izvrševanje kreposti.« (S. Thom., De reg. princip. T. c. 15).

Državna skrb za delavce.

Da se pa te dobrine dobi, je predvsem potrebno delo ali že poljsko ali ročno ali ono v tovarnah. Pravzaprav je za to vrsto dobrin tako edino izdatna moč ravno delo, da tu v celem obsegu velja načelo: od nikoder drugje, ko iz delavčevega dela se rodi bogastvo držav.

Zato pravica velevala, da mora država skrbeti za delavca-proletarca, tako da od skupnega blagostanja dobi tudi svoj delež, streho, obleko, živež, da ga ne teži brez potrebe butara življenja. Zato tudi sledi, da se morajo podpirati vse naprave, katere utegnejo izboljšati delavski položaj. Ta skrb ne škodi nikomur, ampak koristi vsem, in državna skrb mora biti, da tisti, od katerih prihaja za vse toliko do- brega, ne živijo v nadlogi.

Rekli smo: država ne sme pogoltniti ne državljana ne družine. Vsakomur se mora pustiti svoboda, da se udejstvuje, ker je tako pravično, v tistih mejah, v katerih ne škodi ne skupnemu blagru ne nobenemu posamezniku.

Socialna demokracija pred sodnim stolom človeškega razuma.

(Dalje.)

Socialna demokracija pa je tudi škodljiva.

Socialna demokracija ni samo nepotrebna — temveč je naravnost škodljiva.

Če smo zgoraj rekli, da je delavec danes svoboden, nismo hoteli s tem reči, da naj drži križem roke in zaupa velikodušnosti svojega starega nasprotnika. Temelj stavbe je položen brez pomoči socialne demokracije, in brez nje jo bo delavstvo dogradilo. Čim bolj prodira socialna demokracija v delavske organizacije, tem bolj se zakasni popolna zmaga dela; in če bi kdaj res prodrla, potem je delavske svobode konec. Zakaj socialna demokracija ni nikak odrešenik, ampak krvoločan samosilnik (despot).

Ali je to res? Dejstva nam izpričujejo.

Delavec se je dosedaj osvobodil kljub kapitalističnemu produkcijskemu načinu, in to v času, ko je liberalni gospodarski nauk (vzrok socialne bede) nemojejeno gospodoval in se mu ni nihče protivil.

Toda vstala je Cerkev, vstale so ponekod države in vstal je celo dobromiseln kapital, in vsi so nastopili za delavske pravice. Države z modrimi in pravičnimi postavami, ki jih še lahko pomnožimo in izpopolnimo; Cerkev s proglasitvijo božjih pravic, resničnih človeških pravic, večini zakoniti pravičnosti in ljubezni, na katerih edino obstoja blagor in sreča sveta. Neumrjoča je delavska okrožnica Leona XIII., in če bi se ravnali po njegovih modrih nasvetih, tedaj bi bilo na en mah socialno vprašanje rešeno, bolna družba bi bila ozdravljena, ne da bi bilo treba šele izpreminjati vsa produkcijska sredstva v skupno lastnino. To dokazuje, da so razen socialne demokracije še druge moči, ki morejo osvoboditi delavstvo.

A ne samo Cerkev in država hitita delavcu na pomoč, marveč tudi poštenomisleči lastniki se zavedajo svojih dolžnosti napram delavcem.

Če se postavi organizirano delo na lastne noge ko doslej, če se bori z zakonitimi sredstvi, če spoštuje pravico in posest in oblast, potem ima tri mogočne prijatelje in zaveznike: Cerkev, državo in kapital.

Če delajo ti štirje činitelji, razsodni in pravični kapital, organizirano delo, Cerkev in država složno in z združenimi močmi, tedaj se mora prepad med kapitalom in delom zasuti; delavec bo dobil pravičen zaslužek, vsako suženjstvo bo odpravljeno, ne da bi bilo treba radi tega razbijati z ognjem in mečem socialni red.

To zadostuje kot dokaz, da so socialna demokracija izrekli lažnjivi. Dajte nam krščanstva, dajte nam delavcev in delodajalcev, ki so taki, kakršni morajo biti po krščanskih naukih, in videli boste, da mezdne pogodbe ne bodo delale nikomur več krivic, da bo gospodovala na zemlji pravičnost in ljubezen, in ta zemlja bo raj, v kolikor sploh more biti ta dolina solz kraj blaženosti in sreče.

Socialna demokracija ne prinaša svobode, ampak hlapčevstvo.

Da prav razumemo bistvo socialne demokracije, moramo razločevati med socialno demokracijo v ede in stranke. Vedo socialne demokracije sta razvila Marx in Engels, in temeljne nauke te vede je položil Kautsky v zloglasnem erfurtskem programu. Prvi del erfurtskega programa je potemtakem znanstvena podlaga; gospodarska enakost vseh ljudi v bodoči produkcijski družbi je pa cilj socialistične stranke.

Zadosti znano pa je, da je znanstvena podlaga socialne demokracije popolnoma omajana, da so Bernstein in drugi prvaki stranke glavno oporo celega sestava ovrgli. Socialno demokracijska stranka pa zida svoje sklepe ravno na te temelje, ki jih je veda zavrgla.

Tako imamo srečno vedo brez podlage, stranko brez cilja — hišo brez temeljev in brez strehe. In taka veda, taka stranka hoče izvršiti veliko delo delavske osvoboditve!

Marx je nabral svoje izkušnje in opazovanje največ na Angliškem, in to v času, ko je bil brezobzirni izkoriščevalni sestav v najhujšem teku; videl je bedo mase, najsravnostnejšo zlorabo ženskega in otroškega dela, najbrezvestnejše samoljublje kapitala. To je njegovo nprav zagrenilo, zatemnelo njegovo sodbo in ga napolnilo s predsodki napram obstoječemu družabnemu redu, ki mirno pripušča, da se take stvari dogajajo. Tako je polagoma zorelo v njegovih mislih prepričanje, da je cela družba gnila in do mozga izprinjena, da je mogoče rešiti maso iz suženjstva kapitala le tedaj, če se jo zdravi korenito. Zdravilo pa je bilo po njegovem mnenju to, da se vsa proizvodna sredstva izpremeni v skupno lastnino. Proizvajanje in obratovanje naj se vrši za družbo in s pomočjo družbe.

Marx in njegovi oboževalci so zagrešili pri tem ono veliko napako, ki se žali bog v življenju tako pogosto ponavlja: sklepali so in sklepajo iz zlorabe na notranjo pokvarjenost kapitala, na skvarjenost kapitalistične, na zasebni lasti temelje družbe in glasno ter nestrpno zahtevali, da se jo odstrani. Zloraba pa nas še nikakor ne upraviči odstraniti zlorabljenost stvar, pač pa moramo skušati odstraniti zlorabo. Zato pravi stari pregovor, da se s kopeljo ne sme obenem izliti otroka.

Cilj je bil najden, sedaj je bilo treba le še izdelati načrt, ki naj vodi h cilju, namreč do gospodarske enakosti. Heglovo razumoslovje (dijalektika), obstoječe v zgovornosti in lahkomiselnem dokazovanju ter Feuerbachov materializem so jim kar najbolj služili v ta namen. Engels priznava, da je iz zaroke Heglove s Feuerbachom nastal slavnoznani Marx-Engelsov družabni nauk, ki je do današnjih dni podlaga socialne demokracije in vseh socialističnih strank. To pa ni, kakor priznava Bernstein, družabni nauk, temveč nekaka družabna sestava (konstrukcija); Marx ni postavil odra zaradi hiše, temveč hišo zaradi odra, in sicer zato, da bi iz tega srečno izšel cilj, ki so si ga zamislili, namreč gospodarska enakost.

Potek mojstrovega razvoja nam razjasni vse napake in slabosti sestava. Marx je šel najprej v šolo izkušenj in je tam spoznal vse dalekosežne predsodke, katerih se celo življenje ni mogel več oprostiti; dalje je šel v šolo k Heglu in se je naučil tam nejasno misliti, kar store vsi učenci idealistične-panteistične (vzorne - vsebožne) šole; šel je v šolo k Feuerbachu in se je tam naučil materializma: hodil je v Darwinovo šolo in si je v njej izposodil samovidni rek (aksiom): vse, kar je šibko, podleže v boju za obstanek; kar pa je močno, to zmaga in preživi, kar je šibko.

Marxov družabni red združuje v sebi slabosti vseh teh sestav in je zato vzorna zbirka neresničnih domnev in naukov. (Dalje.)

Prosveta.

Branislav Nušić, srbski pisatelj je predaval 4. t. m. v opernem gledišču v Ljubljani o »Tragediji srbskega naroda«. Kritika se je izrekla o njem jako pohvalno.

Slavnoznost delavskega predstava priredi v soboto 14. t. m. Ljudski oder v Ljubljani v proslavo 25 letnice slov. krščanske socialnega delavstva. Uporizorila se bo Ksaver Meškova trodejanka »Na smrt obsojeni?« Začetek ob pol 9. uri zvečer.

Jakob Alešovec, Petelinov Janec je izšel v novem tisku v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Priporočamo!

Kat. akad. društvo »Dr. J. E. Krek« so ustanovili jug. kat. dijaki v Pragi.

Veliko zborovanje Jugoslovanske Di-jaške Zveze bo meseca avgusta v Ljubljani. Pričakujemo, da bodo razpravljali tudi o delavskem vprašanju, česar pa dosedaj še ni na sporedu. Opozorjamo na to!

Razno.

Vsled tehničnih zaprek v tiskarni (zaradi praznikov) se je izdaja današnje številke za en dan zakasnila, kar naj se nam blagohotno oprost.

k Važno za davkoplačevalce! Občinstvo se že sedaj opozarja, da je v osnutek finančnega zokona za tekoče upravno leto sprejeta določba, po kateri bo za vsak davčni zaostanek, ako kljub opominu ne bo poravnani v določenem roku, kot globo plačati 50 % po- viška.

Urednik: Anton Komlanec. — Izdajatelj: Mihael Moškerc. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Delavci in delavke,

priljubljene med svojimi sodelavci, dobe lahke postanski zaslužek. Pojasnila dobe na ustmene in pismene ponudbe v upravi »Slovenca«.

Opr. št. 795.

SVARILO

delavcem vseh kategorij.

Vsled neomejenih gospodarskih in prometnih prilik vlada v Beogradu in na ozemlju Kraljevine Srbije veliko pomanjkanje dela in nezaposlenosti delavskih sil. Delavci vseh kategorij, ki hodijo brez izrecnega poziva v Beograd za delom, potrošijo vsled velike dragine v kratkem vse svoje prihranke in se izpostavljajo največji bedi.

Svarimo delavce vseh kategorij pred odhajanjem v Beograd ali Srbijo, če nimajo dele nakazano od podružnice državne posredovalnice v Ljubljani, Mariboru in Strišču pri Ptutu.

Kdor se samolastno poda v Beograd ali v Srbijo ima nositi sam vse posledice.

1000 delavcev

rudarjev za moderno urejen premogovnik v Vojuodini se takoj sprejme v delo pod zelo ugodnimi pogoji.

Javiti se je samo osebo usak pone- deljek popoldne o našem uradu o Ljubljani. Za dobro plačo, hrano in stanovanje je poskrbljeno, polni stroški se pa poornejo. Odhod usak forek zjutraj o skupnih transportih. »Državna posredovalnica za delo«, Ljubljana, Gradisce.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem 1. 1918, vlog . K 80.000.000,- rezervnega zaklada 2.500.000,-

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnice. — Hranilnica je pupilarno varna. — Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga. — V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, rog. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev:

motorjev, mlatilnic, viteljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in žgace- rijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekaže- valnica klobas. - Lastna zeljarna.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu

Miklošičeva cesta 6

brezstuje hranilne vloge po čistih

3 %

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enotnoš kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo od 4 do 5 %. Ljudska posojilnica stoji pod nepo- srednim državnim nadzorstvom.